

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Trilogus in materia ecclesie

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

tasari videbat aialis hō/hoc enī fortassis inducere
 posse indecētia z multā turbatiōis materiā
 Lererz q̄ ad allegatiōē q̄ fiebat ab aiali homie
 q̄ necē z expedies erat eē scisma. sic olim dñs vo-
 luit dissentionē eē inter filios isrl̄ z filios iuda
 Solino facilis est qm̄ nō sunt faciēda p̄ boies
 mala vt eueniāt bona. Neq̄ enī sciēt ex malis bo-
 na dicere. sicut dñs ex n̄ris p̄cis. z scādalis potē-
 ter elicit bona/tanq̄ attingens a sine p̄ctōz vsq̄
 ad finē cōprehēsoz fortiter. z disponēs oīa suauiter
 faciēt. vt oīa coopenf̄i bonū hū h̄ fm̄ p̄positū
 vocant sancti. Deniq̄ nō p̄r lege stāte policia
 fit ecclesiastica q̄ ē mō archiea i alia trāsformari. sic
 in alia policia. Tandē multis p̄termisissis neq̄
 enī loc⁹ neq̄ tps nō st̄l⁹ neq̄ ingenū n̄ memoria
 patim̄ oīa dicere q̄ dicēda eēt. fiat ad opusecula
 et tractat⁹ sup̄ his cōsecros recursus liberioz.
 Cōcludam⁹ q̄ ex q̄ uoz cāis p̄ totidē sideratiōes
 tactis potē q̄ deductis q̄ expedit decet z lz q̄ cō-
 gregēt filij israhel et in da p̄ter. Cōgratulaf̄ ama-
 tric bonoz oim̄ p̄sietū. vniuersitas m̄r mea/vr̄o
 cere cepim⁹ cōgratulaf̄ v̄re deuotiōi. v̄ro zelo ser-
 uēt. v̄re el. glosissime ad m̄rē ecciaz pietati/v̄re
 tādē laudabilissime legat. oī. o reuerēd. s̄m̄r z spe-
 ctabiles viri p̄rēs z fr̄es det auxiliū de⁹ in p̄gressu
 egressu felicissimū z vottuū. Deniq̄ offert sc̄ip̄z
 totū z in mēbris singulis eadē vniuersitas ad oīa
 cōi cōsensu z deliberatiōe auisanda/tractāda/cōi-
 cāda/cōcludēda/p̄sequēda cū oī b̄iūlitatēz fauore
 nibil q̄rēdo qd̄ suū eē videat⁹ qd̄ oim̄. vt h̄atur
 v̄nū z certū caput sc̄dariū in eccia sc̄a dei. postpo-
 sitis cōtentionib⁹ oib⁹ z discussionib⁹ odiosis/ que
 ad h̄ac rē nō satis attinēt s̄ maḡ ad diuisione z
 practicādo viā cōpēdiōissimā z sc̄issimā celsiōis
 amboz cōtēdētū vt iurauerūt solēniter z ouerūt
 Neq̄ p̄terea sit cōtētiō q̄s in hoc negocio p̄se/
 quēdo videat⁹ eē maior vel potior l̄ doctior. Scit
 eadē vniuersitas q̄ stabim⁹ oēs an̄ tribunal dei.
 illic videbit⁹ q̄ q̄s aio/q̄ zelo/q̄ intētiōe pacē verā
 sue sp̄se q̄sierit. Sit igit̄ hec gl̄a n̄ra testimoniū
 cōscie n̄re. sit gl̄a deo. Nā denūciās angel⁹ pacem
 boib⁹. Gl̄a in excelsis deo. Deniq̄ si filij isrl̄ p̄t
 scriptura loq̄tur ibāt aio pacifico ad pl̄iū/q̄li aio
 et q̄s pacifico eūdū erit ad hoc pacis cōciliū sine e-
 mulatiōe sine cōtētiōe sicut decz cōgregationē s̄a
 coz sine irascēdo i via quē admodū monuit Jo⁹
 sep̄ fr̄es. p̄terea null⁹ def̄ loc⁹ diabolo q̄ in se/
 ditiōib⁹ h̄at. Fiat i pace loc⁹ deo qui dirigat pe-
 des n̄ros i viā pacis. z doceat viā prudēte/ ip̄e q̄
 est viā vitas z vita et deus h̄ndict⁹ in secula amē.
 Trilogus in materia sc̄ismatis eiusdem cācel.
 Epenūero. sublimē rōis speculā (nec
 mētiōz sol⁹ ascēdi. q̄r̄s sup̄ oēs vicio-
 sanū passionū nebulas posūt⁹/ eo q̄z oīa

supgressus/ q̄stū fas habui q̄ aspectui v̄o obstare
 crederent. ego liberiores mētis oculos hac illac q̄
 versarē sup̄ h̄ mare magnū z spaciōsū hūane fluxi-
 bilitatis p̄serti ad vidēda q̄ p̄ sedatiōe p̄cellaz su-
 arū z elationū z nauē eccie hacten⁹ agitant. No-
 nesto memorās cōspicio naucleros ecclesiastice
 nauis h̄/strictis q̄si gladijs v̄boz acutoz decer-
 tare mutuo/ faces insup̄ ardētes cōtūelariū z exp-
 brationū scriptz infrarū iactare. Des se vicissim
 ipetere ita demū cōstingere. ita collidi. q̄ oīssis ho-
 stib⁹ exteris z sp̄retis salutarib⁹ studijs. id v̄nū sa-
 tagere credi p̄nt/vt q̄libz quēlibz extra nauē eccie
 deiciat z deturber. Seorsū vos acclamāt isti hoz-
 rifico boatu. seorsū vos i malā horā vr̄z. p̄cul ab-
 scedite/qm̄ sc̄ismatici estis v̄parū genimā estis.
 Infelicū cuculi p̄les estis. vos deniq̄ oī mulcratō-
 ne z anathemate debito paricidis z p̄rie p̄ditiōis
 h̄ digni estis. Alioz ex aduerso z si minor sit res
 tū acerba ē. imo vos inq̄unt discedite a nob̄ vt sc̄i-
 sinas nutritores z fautores vt criminis p̄cipēs cū
 sc̄ismatico cū p̄uro cū heretico cū eccie subuerso/
 re certissimo. Inter has belligerantiū voces in-
 ter l̄ras maledicas hinc inde volitantes timor z tre-
 mor venerūt sup̄ me et cōtererūt me tenebre. ma-
 la sunt z valde mala q̄ video s̄z nesciēs interi q̄stū
 res euadat deteriora p̄sagiove ve si hereses caput
 extulerint. Jā tū qd̄es fidei iactat̄ inf̄ eos. multa
 q̄z p̄ solidis veris hacten⁹ bito p̄ponūt vt dubia/
 z q̄s nouit si corrupt⁹ passione p̄nti ai⁹ errabit (vt
 solet) a vero seu detemiando q̄ flā sūt. aut q̄ n̄ ex-
 pediūt seu repudiādo ea q̄ ab alijs h̄e detminata
 cognoscēt. Lererū a nōnullis pugnat̄ velut i tene-
 bris/ ita aicos nō secernūt ab hostib⁹. ita qd̄ serē-
 dū qd̄ ve ipugnādū sit/ n̄ vidēt/ oculos petes h̄nt
 et ferūt tales palpātes velut ceci. z ābulātes i cir-
 cuitu. Exēplo q̄s eoz q̄ domū loth̄ circūvallabāt
 ip̄i tāq̄ acrisa p̄culsi/ viā neq̄ egrediēdi neq̄ in-
 grediēdi iueniūt. Ip̄i rursus machinas maḡs q̄/
 uissimarū infamiarū cōgerūt ex iuriū allegatiōe
 ḡnali. S̄z infirmo vel deficiēte p̄itat⁹. s̄ūdamēto
 i cis q̄ facti sunt nutabūde reddunt̄ he machie im-
 mo corruūt z i edificantes z egeste eos dēppria mo-
 le sternuntalis est de gigantib⁹ poetica fabula:
 hodie p̄terea velut oli in ip̄a babilonice turris e/
 dificatiōe fit i in eccia cōfusio liguarū. vt se nō itel-
 ligāt h̄i q̄ vel edificāt vel edificare sedicūt turrim
 ei⁹. Quid a cur⁹ s̄i miser hec aspiciēs. qd̄ molī
 ar hec aduertēs. obsistere neq̄ fas neq̄ vires h̄eo
 nō moueri ip̄ibile. U Sic lugēbā mēst⁹ sic an-
 gustiabar anxi⁹. ve z ve crebris pl̄agorib⁹ ingemi-
 nās dū ex secreto mētis tridinio/ due comites ger-
 manecū s̄repterino astitisse mihi. v̄se sunt famili-
 ariter satis note. nomē fr̄is zel⁹ cui⁹ bitatio in ca-
 4

menula irascibilis. nomen vnus fororis/benivolentia cui locus est in concupiscibili. Altera vocatur discretio residens in rationali. he sibi mutuo dare erat in adiutorium tanquam vno germanitas necu circūplectentes se cum fratre. quoniam zelus absque benivolentia nimium rigidus est. grauis et austerus. Benivolentia absque zelo mollis et languida. zelus demum et benivolentia sunt absque discretione ad seductionem errorum valde prone. Porro absque eis discretio quid possit quid potest. Dec trina societas die noctuque pluries altercata est intra secreta domus mee cubicula. meum quod frequenter rupit silentium. zelus precipue cuius aliquando vehementer adeo impubescit fit impetum/ut nunc verbis nunc scriptis erumpere gestiret extrinsecus/nō hoc nō illud discrimen aduertens/neutri parti satis precens. dummodo pax par fiat/acclamaret. Ac vero benivolentia tractus quasi contrarius est suauior/nō multo minus validus erat ad ignoscendum omnibus et de eis fauorabili interpretatione iudicandum. Quibus sic de certantibus discretio se mediatrix moderatrixque prebebat. Quod per os magis vero impossibile mihi est hoc certamen describere. nihilominus aliquando stilo madare curauimus ad obliuia vite sollicite/etenim dulce loqui miseris veteres que euoluere questus/ tunc preterea ad exercitium quicquidque ociosi studij mihi si dabitur satis erit. et si nemini ex alijs sim illaturus quod pia comodi. attamen si quos iunat a desse in si paulisper secedant a me. et zelus benivolentiam que et discretiōem nō meloqui putent. zelus in primis

Zelus. Quid superest consilij o forores? Quousque nō pudebit inertie/visque tandem mens placida cōtenta que est. Qualecūque sit concordie bonum qua pueres crescit/sicut discordia maxime dilabuntur dum etiam atque etiam recogito/quibus non an pientiam? vigeor/quebus nō mordeor doloribus. quoniam per quatuor lustra et amplius. propria ego mentem intueor. Et o que mentem tunc illam tuam spōsam vnicam ecciam intueor (dico) nō in vna sui parte nō vno letali vulnere sauciata/quin insuper campam nō barbarica tantum debachatione ledi conspicio sed per suos introsum in visceribus suis acerbius que delicatior locust est video (heu) his oculis/per scismaticam beluam infanitorum capitum illam piam mentem dei lacerari et per omnes artus/truculenta rabie ac plusquam beluina feritate discerpi/ferre neque credite/et si ferre est animus. si naturales affectus etiam in bestijs si passiones vitiose in reprobis tanta audet quanta recusere stupor sic nō minas/non ictus/non verbera/non fustes/nō ignes/nō ipsa demum mortis imania iminentis horrenda discrimina pauent. dum sequatur que sua voluptas queque trahit. vel sua passio rapit. horum exemplum in animalibus respectu feruntur/in hominibus philo-

capris in auaritia in vanigloriosis. in iracundis et ceteris hominibus quotidiana cernunt. Si hoc (inquit) ita est furor vel vitio/ quod audere debet pietatis quod posse virtutis affectio/ quā tanto vehementiorem ad bonum assequitur quanto diuiniore et ex consequenti fortiore illa esse constat/ propterea nemo diuina ueritatem qui uerum matris ecclesie zelator neque incedat quā sibi monstrauerit vel ratio vel conscientia vel auctoritas vel inspiratio vel tandem ipsa necessitas ad liberationem sue matris ab hac mortifica peste/ et a voracibus bestiebus scismaticis faucibus/ que si prodesse fors acerba uenerit/ tum pulcherrimum erit pro matre pro pace pro libertate tali/ occumbere morti. sed neque hoc magnū nobis quibus pro primio spes fida regnandi permittitur quoniam gentes que spiritus nō habent/ spontaneē neci sese deuouisse/ celebrat collaudant historie tū romanorum de duobus decessis et curio. tū exterorum de cordo/ ipso subinde martires nōs que singuli singulas aias suas per fide ecclesie tradentes saluauerunt nos in mortali deuotionis titulo templis extollimur. Quid de labore illoque nō vna aia nō pauce sed totum ecclesie corpus presens et futurum sua salute potest. **Ex** Tace fratres obsecro et feruore iusto spiritum comprime. Cui uero tu sciens et videns/ ne nos et te in apta picula mittas Egisti hoc pluries dum successus quispiam feruido spiritu tuo/ se mediū se veluti contentiones se daturū inter pugnares/ utriusque conflictus opposuisti/ ita christum comedit zelus domus dei/ dum mortuus est ut faceret utraque vnum/ sic apud poetam/ senior ille galeus occubuit dum mediū pati se offert iustissimum vnum qui fuit re. Et pius enee/ dextra tendebat inermem pacem acclamans/ dum iaculo femur transfigit est. hac tu cogitatione deterreri potueras ut sapientis visus consilio nō miseres te ripe aliene. ne te et nos omnes morsibus seuis odiis et infamie lacerandos obiectares. lacerandos dixerim aut ab altera partem seu (ut frequens est) ab utraque vulgari dicti memineris. natans inter duas aquas/ in utraque submergit. Ita experientia propria. hoc te docere et si cetera deessent debuere. Nōne tutius erat consilium propheticum amos/ vir prudens in illo tempore tacebit/ quod dies mali sunt. Nōne preterea salubrius id quod Ezechiel visio habet/ lugere et gemere super cunctis abominacionibus que fiunt. ut cum Jeremia sedere tristis aut cum regio propheta optare penas sicut colūbe. volare et requiescere et in solitudine saluum fieri a pusillanitate spiritus et tempestate. dum est contradicō in ciuitate vbi sine passionum tumultibus se audiant semet intelligant. se coram videant. fallit me expectatio mea. si nō prius abiectis armis/ ambulabunt in domo domini cum consensu aut ostenso signo ad sal-

gittā hoc ē sine debito ip̄z sine diuinatione ip̄uida
mediū veritatis attingēt. aut si pugnādū fuerit ar
gumētariōibz ip̄i exēplo v̄silitariū ibūt oēs aīo pa
cifico ad plū. **Zelus.** Quid me aspiciēs o foro
res/ grandia videoz polliceri. sed grandiora fides
potest. amor audez. doloris materni necessitas in
uincit. **Beniuolētia.** Magna p̄sus reppm̄it. ff
sed maior in exoluēdo difficultas reponit. tot sapi
entes bucuſqz nequnt id facere qd̄ attentas solus
et iustus ita ne tot aīoz varietates. tot votoz mil
le sp̄s adunabis/ qm̄ idē bō plerūqz secū dissidet
z in eadē domo rixē regnant incompescibiles.
Quid ages p̄sertim vbi animo deliberato/ pla
cet error. placet diuisio. par sola voce nō corde cō
quiritur. vbi deniqz tāta q̄ta esse pōt. finū varie
tas inuenit. **Zelus.** y. **Holi** tandē obsecro
o germana beniuolētia. noli molestū silentiū tā p
tina ceter indicere p̄mitte me cōfabulari in amari
tudine aīe mee sine illud qd̄ me p̄mit euomere. do
lor indusus v̄rit acutus. Ego saltē litterulis in fo
diā q̄ sentio nullū ibi discrimē formidat. Discre
tio. Age ergo frater/ si detinere nō possum? p̄mit
timus interim scribere te oīa q̄ in aīu uenerunt tū
mō ab iniuriōsa temeritate ab irreuerentia quali
ber abstineo. Laue deseras ne germanas tuas.
beniuolētiā z discretiōē q̄tū beniuolētiā z di
cretus fmo tuus. nec accusans nec excusans ali
os plus debito. sed aurea medio critate sp̄ in te or
natus effulgeat/ z placeat/ mordaci odiosa dicaci
tate eiecia. **Zelus.** Facias qd̄ hortaris foroz di
cretio. Hā et tu beniuolētia significas te hui? esse
sine. vis enim oīa interpretari beniuole sed in nom̄
suū. nō tū ita beniuole q̄ ledat f̄itas s; vt caritas
nutriat. et veniat dico q̄ exultates canere fas sit cā
ticiū istud cāticū mia seu beniuolētiā z vitas obui
auerūt sibi iusticia. et par osculate sunt. **Beni
uolētia.** Assentio ff/ nil aliud sane magis expo
stulo. sed ip̄z agere sup̄n? arbiter de? cōcesserit. Lo
mitabimur ergo te tu id qd̄ suggesserim? tuis ver
bis exp̄mito at vero sup̄ omnia vide ne sis zelus
talis/ qualem a plus nominauit nō fm̄ sciam quē
p̄trea dicit zelum cōtentionis qz vicz nec discreti
onem/ nec beniuolētiā germanas tuas audie
bat zelus/ alio. **Zelus.** Fiet vtiqz ne dubites. et
quicqd̄ in vtrāqz p̄tem dicendū videbit illud deli
berato sed breui libra mine rōnis explicabo. Nūc
alloquens oēs in cōe/ nunc ad p̄ticularioza mede
flectēs q̄ si post finito verbo deph̄deritis me p̄e
uaricatozē pacti h? v̄ra erit correctio z meū vltro
p̄cere corrigētibz. Multa tū (id aduertite) locutu
rus sum noiatim sub mō triplicis epl̄c q̄lia loqui

vel posse vel debere p̄sonas introductas nō me li
cēna oratoria cōiecturate. **Et** in p̄mis omnes
in cōe cōueniā. **Z** Si sine diuerse sint inter
vos/ vt hūana fert fragilitas qm̄ incerte ac timid
sunt puidētie nostre. p̄sertim vbi variat narra
tio in eis que facta sunt. Nunq̄d p̄trea cōtēntō
nes odiose regnabunt inter vos. nunq̄d exēplo
mulierularum res iniurijs pagetur. Nonne salu
brius est xp̄iano dignius vincē a bono q̄ malo
vincere. imo hoc pessimū est illud optandū. **Cre
dite** mihi par male p̄ scismata queritur nō vtiliter
iniuria iurijs/ sicut nec calliditas calliditate. nec
morbus morbo repellit aut sanat. Si p̄trea cō
tentiones et rixē sint inter vos nōne carnales estis
ego quidem dico q̄ vnusquisqz vestrū dicit. Ego
sum benedicti. ego subtractionis/ ego neutrius/
et qd̄ venire solet inter oues dum ceca nocte p̄das
tor lupus irruerit. fugiunt p̄s bec fauces lupi ne
scia incurrit. bec in oppositū parietem impingit
bec nullo incerto vagatur attonita. Non alī sp̄i
tu quodam vertiginis agitur cetus ecclesie/ p̄s
palpat velut in tenebris/ ignorans que petat. p̄s
ambulat in circuitu. pars s̄s̄t̄ expectans lucē ve
ritatis certam/ de tenebris splendescere. Pars ne
que scit neqz nouit quicqz agere. Nihilomin? ip̄a
et agentes vtrinqz ridens d̄iudicat. Alios rapit
unt et transuersos agunt passionēs varie pessime
consiliatrices. ira/ odium/ inuidia/ cupiditas am
bitio timor et similes. adeo vt pro personis perse
quendum. sincerus amor pacis/ et serenissima ve
ritatis amicitia deserant aut impugnētur quo fas
cinore q̄le aliud execrabilius cogitari. possit neqz
q̄ inuenio. Per tales si non obuiatū extiterit ex
pone fides discrimi. si suis litteris fidēs. si eas
instrū suarū passionū efficere molietes/ determi
nauerint aut asseruerint leuius debito in hac/ vel
illam p̄tem ea que meli? intractata manerent vt si
diceretur papam non esse caput vniuersale eccle
sie iure diuino. papam non expedire esse vnicū
pro ecclesia. pape passim in facie resistendum esse
passim et ab eo appellandum. vel ex aduerso si q̄s
assereret q̄ in nullo casu pape dicere licet. cur ita
facis et similia. **Quosdam** p̄trea videre est q̄
tanta animositate suis aut ceptis aut consultis in
herent vt nullis ad oppositū rationibus nulla
incommodorum experientia. flecti possint. **Da
lunt** omnia secum ruerē/ omnia frangi vlturbari
quam pedem retroflectere a via sua. etiam iniuria
et ob hoc iam non via/ quoniam progressū ob
stare reperiunt vel spinaz. Hec vitioz sepes hor
rida vel fossatoz. Hē cordiū p̄fiditas incognita l
larriculoz malignitas. vel comitū mutua impus

gnatio vel viarū district⁹ hūiles q̄s ceruicosa tur/
gidaq; p̄suprio/neq̄t p̄tergredi q; neq̄t humiliari
frascunf deniq; tales odio imortali s̄ oēs q̄s vi/
derint vel audierint. nō dicā aduersari sibi sed nō
plenis vocib; et tot; assentire sūijs. Alios ad oēs
uentū initar arūdinis videmus mutabiles q̄ pro
bucella panis iusticiā desererēt. Alios tandē iue/
nim⁹ (et vtiā multos) q̄ pati sunt obedire verita
ti cognite seq̄ p̄terea qd̄ sequi licebit vel expediet.
multa quidē licēt/ q̄ nō expediūt. Hi nullos odi
unt. nullos p̄sequuntur. q̄s absq; malignitatis ad/
mixtiōe cū puro et simplici oculo v̄itate q̄rere cog
uerint. etiā si nō datū fuerit inuenire. Remiscuntur
q; paulus et barnabas absq; pctō dissenserūt. ita
vt discederēt ab inuicē; nullo tñ odio seipos p̄se/
cuti sunt. nullis maledictis et iniurijs se inuicē cō
secrati leguntur. Qua in re/ vident egisse nō sat; be/
niuole nec discretē (ne loq̄mur acerbi⁹) illi q̄ s̄b no
mine venerabilis vniuersitatis tholosane/ quan
dam nup̄ eplam grādem serenissimo fr̄aco; regi
trāsmiserūt plenā maledictis pūgentē iurijs/ cor
ruptā opprobrijs. in illos oēs q̄ nō secū sentiunt
qui substrahēdo nō secū in obia (vt dicūt) debita
p̄seuerant. Verū sepositis interim p̄p̄ijs ad seip/
sos affectionib; et odijs ad alios/ obnubilāt eni
ista veri iudiciū aiaduertāt qd̄ ex opposito s̄btra
hentes p̄t̄ rescribere/ noiātim illi de alma vniuer
sitate pisien. q̄ pfundiori nota q̄rant inuri. **E**xē
plar l̄rarū r̄siuarū et p̄sona vniūsitatis paris ad
epistolam tholosanam

Postulata in p̄mis r̄xp̄ianissime ma
iestatis tue licētia/ cōuertit se hūilis si/
lia tua/ r̄ndere tholosanis q̄busdam/ p
eplam tali sobrietate q̄lē te decet audi/
re et nos loq̄ cōtextā nō q̄liter meruerāt bi q̄ male
dictis ip̄obis q̄ execrandis execratiōib; infama/
re regiā dignitatē cum generali cōcilio suo conati
sunt. rupto de repēte diutino silētio. Loquimur
ergo sic ad eos. rex serenissime. te audiente te iudi
ce. **E**a fr̄es sup̄ quib; accusamur a vob;. si talia
erant q̄lia exaggerando declamat (imo satirica di
cacitate mordet) caritatiua illa eplā vestra nisi ca
nina potius appellāda erat. p̄fecto vestrū vos ac/
cusat qd̄: iēnale silētiū. Cur eni nūc cōfestim vt nē
fero neq; arguistis neq; statuistis cōtra faciē no/
stram nos fr̄es v̄ros/ q̄ tā manifesta et sacrilega i/
pietate vestris iudicijs errabamus. sed p̄tinaces
nos ac desp̄ate errātes linquebatis. **Q**uo pacto
igitur nūc frustra nos imperit; si tales iudicamur
a vobis. aut si ad regē vestrū et nostrū. dūtatat ser
mo vester est q̄ rōne ip̄m et oēs de generoso s̄gūi
ne suo. nō p̄tinus ab errore reuocastis. q̄s iuratis
vos scire. vos firmiter credere/ nequaq; p̄tinaces
esse in subtractione p̄ eos effecta. et sic palā effcā

vt nulla possit tergiversatione negari. testis es o
rer eoz q̄ dicimus. q̄ igitur vel infidelitate vel in
ertia nō monuistis eos cōtinuosi tam certo et pro
boso scismatis anathematis q; vinculo vestris
iudicijs nisi resipiscerēt ligabātur. Atqui stupi/
dos forte vos et elingues effecerat timor. q̄s nior.
timor cadēs in viros cōstātes. **U**n̄ ortus: in deo
tus. Quod sicut scribitis. vir quidam legatus ex
vestris fere necatus est in concilio parisien. cele
brato. **Q** q̄s p̄uide trepidastis. nam tua res agitur
paries cū primus ardet. Poterat vnicuiq; vestr;
si obmutire p̄sumpsisset. sile cōtigisse. nō dū hō ita
desipitis fr̄es. vt hec dicatis. etsi ita loq̄mur. alio
quin q̄ aio certare vos pollicemini vsq; ad mortē
p̄ iusticiā. q̄ nō dū vsq; ad sanguinem restitistis. si
vos plus triēnio pauor puerilis exterruisset trepi
dātes timore vbi nō erat timor. **H**ā q̄lis timori lo
cus fuabit vbi tā p̄mptos defensores et p̄p̄ulsores
iniurie. ep̄us ille mor inuenit dños duces sicut te
stamini. Quid si cerebrosus. si capitosus/ si p̄sum
ptuose loq̄t aut minat/ cras ille vester ep̄us/ nō est
nostrū diffinire. sed neq; ē vsq; q̄s incredibile. cū si
talis erat dum in turbā alacriū ingenio; v̄naci
um iuuenū incautus impedit/ q; exagitat ab eis
fm̄ meritū suū et ex ibi latus extant. **S** ad
silentiū vestrū regredimur. **R**idete postulam;
vbi tunc erat dolor: iste ingēs/ qui (sicut ex histo
rijs trahitis) mutos etiā ex natura loq̄ cogit dum
recētiōr erat iniuria. dū plaga noua curatiōi p̄xi
mior. dolor iste vester q̄ nūc estuare vos iactat; q̄
sum abierat/ aut vñ nūc subitus emergit. deniq;
dolor iste dū ab initio erat q̄si mustū nouū absq;
spiraculo nōne instrepit? vastos forni⁹ erumpere
nōne clamores horridiores extor; q̄re debuerat. **A**t
vero scandalū vob; erat formidini. **Q**uale scanda
lū: passiuū an actiuū. datū/ s; an acceptū/ et rō
rem q̄lemcunq; paueritis/ damnat grego/ q̄ tradit
non esse deserendā p̄pter scādālū/ veritatē vite do/
ctine et iusticie q̄lē hic asserit; **S** ex r̄itiū subtra
ctionis aut (sicut fm̄o vester loq̄mur) partum in
felicē p̄stolabamī. qd̄ ita q̄sumus: nunq̄ ab eue/
tu negotio; metiri iā actoz bonitatē/ cōgruū v̄
necessariū iudicatis: videte ne fallamī. **Q**uāta sūt
optimo initiata p̄ncipio q̄sta i q̄b; nihil virtuosē
et moralis prudētie defuit q̄ tñ successu prosp̄vel
intento caruerunt. ad qd̄ pōt violatē traduci illib
careat successib; opto. q̄s q̄s ab euentu facta notā/
da putat. **H**ostrū est plātare/ nostrū est rigare fm̄
prudētiā a deo nob; insitā. hec hō nihil sunt om̄ia
s; q̄ incrementi cōsumatiōez dat p̄ps est. **H**arrat iu
dicū lib. filios israel pugnātes dñi mōitu bis ma
gna strage corruisse. q̄s tñ dixerit eos de aggressu
pugne p̄p̄ h̄ iculpādos. **A**t forte plit⁹ fm̄o eplē
vestre talem temporis tractum. vt elaboraretur

et igitur utque coaceruaret iteri grade ggeri
 eumaledicozi nos yboz vt isup gradiloqz
 tragediã cõucliaz vt sales aspros satirice
 ipbeas repbatõis expueret i nos / fna illa
 vfa dilectio Sz pfecto si fuisset iniquitas no
 stra vralia audire meruisset (quod libera
 voceremellim / certe in vfa amicitia ex simi
 litudie qda3 studioz nob obnoxia / vfa qz
 prudẽtia et guitas blis deceret studiosos
 digna appebat q pulciori z non illoto ob
 scenoqz sermone / vteret dignũ erat illõ spe
 culũ / qle vos eẽ gloriã / qd radijs purio
 ribz rularet / digna deniqz vinea vfa / q nõ
 in his maledictoz labruscas degeneraret.
 Poeticũ est inuolucru / musas a gresles / nõ
 in picas cõuersas eẽ / et qdã a gresles in ra
 nos / z alios in simeas. aragnes in araneas
 nioben in silicẽ. et alios i alia. qz liguis ab
 usi sunt. eas i maledicta lãtes. Preclare de
 mũ ab Aresto. dictũ e / Honorẽ esse i hono
 rãte. ita pculdubio illiberalis z cõucliosa
 vitupatio sordidat exprobrãtẽ. Nã qlis
 vnusquisqz est talia dicit. sicut q de terra est
 de terra loquit Sed vitupare nos / sicut
 in epistole facies oñdit / vfa nullatenõ erat itẽ
 tio. qlis ergo nimiũ laudare obediẽ. iã / zin
 obediẽtie scelus detestari. cãm pãrea defen
 dere pape z eccie. deniqz a demio nos iufau
 stes bstrãctõis auertere. est ne igit vfa frẽs
 prudẽtia tã oblita sui. vt arroget sibi docẽ
 di nos officiu. in re pferim notissima q o
 bediẽtia bona e. in obia mala gũiterqz ple
 cenda. qd hoc ignorare psumi põt / marie
 apud nos qru studiũ antiqui / solenniulqz
 tam nũero qz merito z autoritate sp extitit /
 se nec tpe negaretis Nam z inimici nri sũt
 iudices. qz in ceteris supeminet vniuersi /
 tas nra / quã inter virgulta cupressi. **A**m
 plius yo / p in obia (si ita necesse fuerit) nos
 edocẽdã. erat ne dispẽdiõsissimus / mo tra
 bendus p autoritates emendicatas / inge
 stas qz sine ordine p pueriles periodos assu
 due siles et plus equo / sonozos. p fastidio
 sam nugacis repetitõis eiusdẽ sinisterita
 tem / deniqz irascẽdo dẽtibz frẽdẽdo z tabe
 scẽdo in nos qsi beluina feritate mox cõcul
 candi lacerãdi deuozãdiqz videremur. Po
 teratis frẽs / poteratis alr vram iactare elo
 quẽtiam. aliter vfm officiu / vel docẽdi vel
 monẽdi vel corrigẽdi vtilare. Namis cla
 psim esse a memoria vfa mõstratis illõ ci
 ceronis documẽtu / cui scriptura sepe cor
 dat / sit monitio sine cõtumelia vel expbra
 tione. Nam et michael disputãt cũ diabo
 lo et corpe moysi. **R**ursus frẽs / elucyio

nis vfe accuratio vel deserẽda erat penitus
 vel accuratius incorruptiusqz seruanda qz
 qz dictãdi vitiũ nõ magnope culpãremus
 si nõ viciõsissimo et pãsus intollerabili ge
 nere cõfutatõis vteret / illa elegans eloqñ
 tia vestra. que enim viciõsior cõfutatõ sci
 argumentatio adduci poterat qz que ad
 vtrũqz flecti potest / que defectũ / si p totum
 hoc terminũ oculis videre nequiuir vfa so
 lertia tot litteris erudita / quo ausu nos in
 obscurioribz cõmonere psumpserit cõside
 ret. Hoc itaqz qd dicimus mõstrabimõ dis
 gito / tãm nõ oculos aperire nõ pudeat. Si
 obediẽtia laudãda est (vt toriẽs inculcatis
 quasi nõ ita sentiremõ) si hec sit gladius ve
 ster acutissimõ quo nos iugulare imo cruẽ
 tis vulneribz cõfodere satãgitis / attendite
 qz facili rectorione / gladiũ vrm in iuguluz
 vrm cõuertimõ. obedire siquidẽ oportet deo
 magis qz hoibz. nõ hoc inficiabimõ. opoz
 tebat ergo vt deo iubenti recedere a confor
 tio vel heretici vel scismatici vel in talibz ve
 herẽter notorie diffamati / aut in nocumen
 tũ eccie pãdenti / vos ipos pãtaretis obedẽ
 tes / qd qz nõ fecistis / fas habemõ ex conse
 quẽti more vestro cõcludere / qz in obia hec
 vestre / plecti dẽ pena tali. imo maiori qz no
 stra facta / vt fieri dicitis / eius vicario. nam
 cõtemnenda est hec prãt / vt altera superi
 or honorẽt. **S**cimus / his auditis quid
 agitis qd obstrepitis. qd rugatis faciebus
 stomachantes acclamatõs. Nos certe nul
 lũ fouemus in hac pte scismaticũ. nullũ be
 reticũ. nullũ depplãtozẽ eccie. nullũ de his
 vebemẽter et notorie diffamãtũ. Ita ecce /
 satis vos frẽs / nos ecõtra pponimus accu
 samus suademõ. purgãtes nos silt p nega
 tionẽ eoz q nob imponitis. erat idcirco ra
 dit hec difficultas / z cõtrouersie ad qz euellẽ
 dam / totis eloquẽtie illius vestre mlliane /
 neruis incubere debuerat caritas vestra. q
 radiẽz p bare vicẽ dñm bñdicitũ nõ esse scis
 manicũ. nõ hereticũ. nõ aduersãntem eccia
 stice vnitãt. aut nõ de his merito vebemẽ
 ter infamãtũ. aut esse talẽ qui nõ conuertit
 obediẽtie sue honorẽ. in instrumẽtu destru
 ctõis eccie. hoc est qz in cõtentione versari
 qd vnicũ cõfutari cõueniebat. nõ de obedi
 entie pãtõis et inobediẽtie supplãtis imo
 de pãalibus maledictis membranã occu
 pare. Et istud tam / cur modo / et nõ antea
 citius effecerit vestra fraternitas / nondum
 pspicua rõ inuẽta e / nisi forte vni voluerimõ
 suspitiõibz maliuol in vos / qtr abutimõ in
 nos. Di. ei forsan suspitiõ aliqz qz liuida

B

emulatio v̄ra ob p̄clarissima; studij nostri
 famam/ aut aliunde male parata/ nūc tandem
 nacta opportunitate egesta ē q̄ si aperiat
 sepulcrū patris intus spurcidiū & olidū. **Su**
 spicabit aliq̄ nō inuidiā nō odiū nō rancor/
 rem/ sed vel adulationē vel ambitionē sue
 promotionis avidā. rupisse hoc v̄m silētiū
 dū spes arrisit nouarū puisionū hūdanarū / si
 noua restitutio fieret/ p̄sertim vob̄ petentis/
 bus & altercantiū. & vsq; ad piculū capitis/ de
 certare pollicentiū/ longe p̄o sunt a nob̄ iter
 p̄tationes h̄mōi malivole & incerte/ fr̄es ca/
 rissimi. **Nūc** id agere nos cōtingat qd̄ i
 nos fieri rōablr̄ inculpam? **Ista** qd̄ est ri
 ratio vel feminea/ vel cania seu puerilis/ dē
 tibi & vnguib; iniuriarū. cām ducere ista pu
 gna goliad a cōtumelioso cōtēptu/ certam
 inire. **Est** t̄m fuerit in nob̄ aut n̄m nō
 nullis int̄tionis corruptio (qm̄ q̄s p̄ glo
 riarī se mundū h̄re cor/ cū nō sit hō sup̄ ter
 ram iustus q̄ nō peccet) **Hūilomin** qua
 lesup̄ hac corruptela adducit/ efficac̄ argu
 m̄tū vt̄ tā certo/ tā absoluto/ taz in generali
 vos feriat̄is iudicio q̄si vocis illi? immēo/
 res intonantis nolite iudicā & nō iudicabi
 mini. **Est** sint inter nos aliq̄ abiciōs/ ad
 b̄nificia/ aliq̄ leues ad iudicia/ aliq̄ odiosi
 ad d̄m b̄ndc̄m. v̄n̄ t̄m cōstat subtractiō; p̄
 tales c̄mersisse. **O**mittamus nos r̄ndere
 quō talia fingere h; v̄ra discretio? de rege
 n̄ro & v̄ro de d̄nis ducib; cōsanguineis su/
 is. de baronib; regni. p̄terea de cōsilio re
 gis/ de prelatis & toto clero francie. **Postre**
 mo de toto regno hispanie. **Exclamabitis**
 hic p̄mo tā exclaimatis q̄ p̄ nos seducti sūt
 excecari sunt. alienati sunt. mirū vero si vob̄
 soli & absentes & pauci/ aptos h̄tis oculos
 in eorū regimine/ si vob̄ solis sua illumina
 tio suaq; directio d̄c̄at. **Attendite** ne intole
 rabiliter n̄. mis arrogetis. **Scitis** et credi
 tis firmiter q̄ rex & d̄ni de suo sanguine ge
 neroso nō adherēt/ subtractioni p̄tinaciter
 hoc ē v̄m verbū. **Certe** neq; nos p̄tinacit̄
 adherem? **Adheremus** t̄m sicut et ipsi / do
 nec interim nob̄ patris corrigi si erram? cla
 rins aliq̄d. cōmodius q̄s p̄ eccl̄a diluēscar.
Aut igit̄ eos oēs pari nobis cōcrimie pari
 q̄s reatu cōuoluit̄ q; subtraxerūt/ sicut nō
 vultis q; nō audet̄/ aut nos sicut ipsos ha
 betoie excusatos/ qm̄ p̄tinaces esse nō volu
 mus qd̄ t̄m oio facere refugitis. sed v̄. cet̄ si
 non citis p̄tinaces/ cur a damnate subtra
 ctōis cōtinuatione non cessatis? **Interro**
 getis similiter/ cur ab eadē rex nō abscedit

q̄ si purgetis q̄rentes rōem/ nostra est cōis
 r̄sio. qm̄ nostram interim cōscia m̄ sequi
 mur. nam q̄stum licet dubitare de d̄no b̄n̄
 dicto an pdiderit ius in papatu/ aut q̄ obe
 dientia ad ipsum/ est eccl̄ie pestifera/ tan
 tū dē fas est ab eius obediētia secedere. **Ne**
 q̄s enim negabitis qm̄ p̄ culpa heresis aut
 scismatis/ papa fieret inferior/ quolibet xpi
 ano **Jura** sunt ad hoc pl̄missima neq; p̄re
 terea latere vos. p̄tatem papalē data; esse in
 edificatiōe eccl̄ie non destructiōe **Quo**
 abusu in destructiōe eccl̄ie notorio eti
 te. **Honne** exēplo pauli resistere in facie ge
 renti se p̄ papa liceret. **Honne** sibi dici pos
 set cur ita facis? **Anastasi**us sūmus oliz pō
 tificet̄ alioz nonnulli sup̄ hoc sunt in exem
 plū **Et** o d̄cus arbiter equissime et q̄ pacto
 mirant̄ istud quidā hominū/ q̄si non intel
 ligibilis sit hec absurditas **Lū** in reb; lōge
 minorib; id licere fieri magno assensu con
 cederēt. **Si** enim palaciū suū/ si ciuitatem
 suam/ papa facib; accensio p̄ sua libidine
 quereret concremare/ si paganos armatos
 si a groz depopulatores moliret apud xpi
 anos intromittere/ etiā vbi nihil fidei p̄re
 dicaret aduersū/ si v̄gines igenuas aut ma
 tronas honorabiles violare sara geret / q̄s
 tā indulgētissimus vnq; aut blandus adu
 latoz ad papā fuit/ qui negaret his ansibus
 obuiandū esse qui papā ipm̄ si verba non
 sufficerent diceret non debere factis arceri.
Jure naturali concedit̄ vim vi repellere iō
 q̄s concedit̄ vt̄ p̄sone singulari fas ess; pa
 pam aut regem vel ligare vel carceri mand
 pare/ si eis iniuste p̄sequētib; hanc perso
 nam/ sibi non aliunde pateret p̄p̄te mortis
 aut impudice violationis effugiū. si hoc in
 damnis corp̄alibus tam liquidum est / qd̄
 de spiritalib; incōmodis longe graniorib;
 relinquitur estimandū. **Zungamus** hanc
 rationē ad rem que agitur. **Si** substra
 ctū habuerunt p̄babiles vehēntes q̄s con
 iecturas/ aut certas rationes ex his que fa
 cti sunt q̄ d̄ns benedictus aduersabatur ec
 cl̄ie scismate vnitati/ nunqd̄ non bono fine &
 intentione poterat hec fieri subtractiō; q̄/
 retis quo pacto/ sic q̄ppe vt̄ non assumeret
 obediētiā sibi factā/ in velamē aliquod
 neq̄cie aut p̄telatiōis scismaticē p̄auitatis
Ex quib; medijs mille medijs/ aut conti
 nuādo honores suos/ sine p̄curatiōe vnio
 nis/ aut p̄mouēdo sibi fauētes in hac libi
 dine d̄nandi/ aut nūc ap̄te nūc occulte non
 fauētes sibi p̄sequēdo. **Vides** clare si qd̄

videt q nullis hoc loco vtimur sophisma
 tibus. imo ne sophici palogismi vos decipi
 ant (sicut fefellit vident) nos ipam ad nu
 da difficultate reuelam cu priu sit sophi
 stari se celare et positioes suas vel inuolue
 re vel trāsferre. Nullas pterea legū interpreta
 tioes subdolas aut fictas adducim. solis
 innimur regulis iuris diuini et naturalis
 q̄s p vobis allūtiō q̄s imutabili verita
 te subsistere nequa q̄s ignoratis. he sūt re
 gule q̄ sūm eccie p̄lat̄ ppter eccie vilitatē
 stabilis est. q̄ pape si apostat̄ a fide resistē
 dū est in facie et si nō recte ambulet ad veri
 tatē euāgelij. q̄ vim vi licet repellere q̄ deo
 magis ē obediēdū q̄ hoibus. q̄ bonū p̄b
 licū p̄ferēdū est bono p̄culari. q̄ ad pub
 licū ordinatū est. Istis in q̄s innimur nō
 vifallo crimināti t̄lib̄ q̄ faciēda sunt mala
 vt bona eueniāt q̄ p̄sequēd̄ est papa ver
 vifcismatis. sal̄ det. Hodum ita v̄i silēs
 sum vt ita desipiam. Quid q̄ mltos turpi
 ter plane inuoluūt sophismata / dū nimis
 fugiunt. q̄ ei videre neq̄ūt q̄le papa verus
 aut p tali bit̄ / desinere possit eē papa / aut
 bnd̄ ē p tali ipi nō capiūt q̄ rōe substracō
 possit. (imo et dēat in casu) iustissima repu
 tari. hoc ē in q̄nt̄ iobediētē esse. h̄ ē p̄secu
 tore capis̄ exidere. cū n̄ nulla secessio a ca
 pite dici dēat in obediētia neq̄ p̄secutio ni
 si legi diuie fuerit cōtraria. Est aut̄ diuina
 lex iubēs recedere a tabernacul̄ impioꝝ. iu
 bens fr̄m postq̄ audire noluerit ecciaz ba
 bendū eē sic tribnicū et publicanū. iubēs p̄
 terca oculū aut m̄brū aliud emēdū eē / ne
 totū corp̄ sua cōragione depraret. q̄ diuina
 iustio q̄nt̄ ad rē q̄ tractat̄ ad optari dēat i
 sumari ē. **S**cim̄ tū q̄ d ad buem̄ det̄ ne
 gatis i h̄ negotio cās t̄les i facto. Hoc v̄to
 est q̄ in discip̄tioe n̄ra v̄lat̄. hoc p̄bare q̄
 negam̄ / aut imp̄bare q̄ estimam̄ debue
 rat caritat̄ v̄re prudētia. aut nō notissima
 ingerere. nō nos mille p̄uicis insectari. nō
 v̄bare latran̄bauras. nō nos p̄uic̄s intelli
 geretis arguere. Et q̄m̄ idipm̄ nō perozat̄
 et res lōgiori disputatiōe eget q̄m̄ vt sub es
 plebrenitate possit coartari. q̄ deniq̄ iam
 plurics tam scriptur̄ tā viuīs vocib̄ rōna
 bilitatē n̄re substracōis si nō pot̄ libell̄
 diffamatorū appellari meruit. Fleclat̄
 nos quā multa alia posuistis q̄ si rigidū ex
 amē itrarēt illa de errore in fide. de crimine
 in bonis morib̄. de inobediētia lese maie
 statis regie / et alijs plurimis / dānāda pate

rēt / que oia oñdere sicut et p̄ncipalē cās nō
 strā iustificare patos nos offerim̄ q̄stuz et
 quē admodū tu rex sapiētissime iusser̄ qui
 hacten̄ nos indiuiduos coadiutores tuos
 assumere dignat̄ es. neq̄ enī diuersuz a te.
 q̄d q̄ agere fas putat̄ discretio n̄ra. Et si im
 pbe puocari ad certamē impar min̄ nūero
 et virtute / sufferre molestū sit. **P**otuerāt
 ista sufficere si nō vicissitudine referre velle
 m̄ / reddētes p malo bonū et b̄ndictione mo
 nitoria. p exp̄bratiōe maledica cū illo q̄ cū
 glorificad̄ ait / maledicimur et b̄ndicim̄.
 itaq̄ penam̄ rōes fr̄es q̄ fr̄cū q̄ v̄tilitate cō
 placuerit se iūgi a cōi regis et regni cōcilio.
Periret q̄ppe ois polinē ordo si ea q̄ cōi
 sunt a sensu cōclusa q̄libz p suo motu capi
 tis vel inculpare vel ad nouā cēsura reuoca
 re cōtēderet. **U**bi enī fuit vnq̄ tā apta tam
 p̄coris snia q̄ nō aduers̄ calūniātū linguis
 carpi possz. alijs amore / alijs iūstia alijs so
 la cōtrariādī p̄teruia aut p̄uritu nouas res
 moliedī veratis s̄ neq̄ cōcilio generalib̄
 p̄stit̄ ē olim assensus vnanimus t̄r vt n̄ ex
 aliq̄ p̄te p̄dictores inuenirēt. **E**quū ē idcirco
 legib̄q̄ et cōmētudie serui vt in ore maior̄
 p̄tis stet oē cōitatis iudicū. **A**lio q̄n si cūli
 bet assidue fas eēt obniti nihilo pl̄ agerēt
 q̄z si inter naucleros eiusdē nauis / odiosū
 cōtinuaret iurgū ill̄ velū tēdēt / istis lacar̄
 alijs dectrosū alijs sinistrosū ex adūso cōa
 ri iplacabli aofitate tractantib̄ / d̄liberatiōe
 ei maior̄ p̄s exceptata / sine cōsul̄t̄ ē eiros
 opē ferre l̄ neq̄ p̄ticit aduersari et ita por
 tū q̄libet attingere quā sub dubia spe me
 liozis por̄ cōfūdere interi oia seditiōe cer
 tissima. mltā p̄inde tolerari debēt iā facta /
 quoz inceptis p̄dicere dignū erat. **E**st vo
 bis appareāt l̄ forte sint saniora cōsilia. n̄
 bilomin̄ ap̄d cōitātē c̄ estis ps pua / abu
 lantē in opposita snia q̄d p̄dē tract̄ vt p̄i
 nat̄ aliorū. imo q̄d aliud opat̄ quā cōtērio
 nes scādala aiositates et disturbia ad rē oēz
 q̄ agit saluberior finieda. **R**egociū aliō gr̄ā
 de p̄uic̄s certa cōclusiōe firmet̄ op̄ b̄t cōsul
 tatiōe in q̄ sit aim̄ i cōsulendo lib̄ poro ac
 ceptata cōlone tē ē tps faciēdi nō dijudicā
 di. **Q**uod si opposueritis p̄ceptū d̄ni vt nō
 peccet aliq̄s sequēdo multiud inē. hoc de
 criminibus q̄ benefieri nequeūt / intelli
 necesse est. nō enī talia vnq̄ licere faciet q̄
 tulliber numerus peccantiū et stultoꝝ quo
 rum infinitus est numerus. **A**tuero sec̄ est
 i eis q̄ fieri b̄n̄ p̄nt in quib̄ cōsciam̄ p̄riam

E

Trilogus

ad alioꝝ formare iudiciū / quā licitū quāq;
debitū est q̄liter esse dicimus in p̄posito vbi
ea q̄ in facto sunt. nō q̄ fidē immediate respi-
ciūt vclātur. Obiciētis fortassis q̄ nō sin-
ceris aīs / nō medijs vsq; quāq; iuridic; nō
p̄ p̄dās oī vitio p̄clusio s̄stractōis excepta
est / q̄si nō ita possit fingi in oī negotio pub-
lico q̄i p̄terea p̄ solos bonos bñ placitū suū
operat̄. opat̄ z p̄ malos / q̄les etiā inf̄ vos
aliq; sunt etiā cōfirmatos vos p̄bariseace ia-
ctentis p̄ ceteris hoīb; / et exceptos ab illa re-
gula si dixerimus q̄ p̄ctm̄ nō hēm. Quot
p̄ncipes infideles. q̄t̄ tyrānos iūds legim; /
et vidim; a q̄b; eōssimas leges z edicta / q̄s
nesciat emanasse / q̄ in re p̄spiciū esse d; / q̄
negocij q̄litate mag; attēdere cōueniet si iu-
sto sine / si pia intrēone fieri potuerit / q̄ su-
spitōib; duci ex agētū hac vel illa volūrate
Preterea fr̄es cessent cōtumelie. abeat si
nistrē de nobis suspitiēas q̄les h̄ri de vob;
nec vultis nec volum;. **C**redite fr̄es / nos
bñ cōscij nobis sumus de p̄cessu s̄ ad pa-
cē eccie / qui vtiā tā p̄sp̄erū successū capet.
quā p̄isp̄ optam; optare aut̄ hoc mag; no-
strū est q̄ illud exhibere. **T**andē q̄ res
(v̄ arbitram) discussionē exigit ap̄liorem
(nō enī p̄pter aliud nos ad certamē puoca-
re deberetis) obsecram; te rex serenissime si-
cut iā obsecrauim; p̄ cōcilio toti; obieisti;
us celebrādo in q̄ cōueniāt seniores / viderē
de factis et de iure / q̄ ex factis exoritur / exa-
minatissimā veritatē. quā sp̄ amplecti pa-
tos nos offerim;. in noīe e; q̄ est v̄itas. in q̄
bū valere et sobria modestia sape. oēs opta-
mus fr̄es n̄ros in eodē d̄no carissimos.
Talia in alioꝝ p̄sonam transfigurata sunt
(o sorores) p̄ recussioē eoz; qui nimia acri-
tate sn̄iam p̄p̄iam defendere / et alienā car-
pere repti sunt. **E**t q̄m̄ ita tibi placitū est o-
soror beniuolētia (hoc enī nutu tuo signifi-
cas) cōuertatur orō n̄ra ad eos q̄ acta oīm
p̄sertim sup̄ioꝝ tota seueritate recensent at-
q; dijudicant nullū eis refugium ad correcti-
onē / nullū locū ad veniā vel excusatiōem re-
liquētes. cū p̄fecto male nimis eēt res hūa-
ne / si semel peccātib; clauderetur mie sinus
q̄ si mīa cōceditur hominib; / illa obsecro
quib; rationabiliter iudicio p̄stabitur / q̄z
hoīb; occupatis q̄ hoīb; ad regimē rei p̄b-
lice cōstitutis / si quidē ad eos ex omni pre-
fallendos inuigilat assidue subditoꝝ quo-
rundā malignitas nūc mēdacioꝝ fūco nūc
blanditijs adulationū nūc accusationū cō-

fictionib; nunc in gestione suspicionū v̄v̄t
sic rapiant spoliēt et detrahant vel v̄t amo-
rem simulant tanq̄ solliciti de salute domi-
ni / si multos accusauerint / si mendacibus
nouitatib; aures prurientes p̄ncipū fricaue-
rint / si accensos odij / si stimulos ira ani-
mos uoz; magis inflammare v̄gere q̄ stu-
duerint. **Q**uāobrem non absre videtur di-
xisse **Seneca** cōsulendū esse bonē mēti sua-
deret quā inquit bonam mentē / nemo oc-
cupatus inuenit. et alibi tradit bacronē eē
vel difficile vel impossibile / v̄t idem sit p̄n-
ceps et vir bon;. **I**pi p̄fecto sup̄iores non
tam sup̄ hoīes / q̄ homines sup̄ eoz; capita
positi sunt et nō tam inuidia q̄ mīa digni
habendi / tanq̄ miserabiliores ceteris bo-
minib; z velut positi ad sagittas causas de-
ceprozie iaculatiōis. quoz; multoz; stultici-
am / adulatio in infāciam vertit. alioꝝ
iracundiam in furorem / alioꝝ beniuolen-
tiam indulgentemq; naturā trahit ad p̄di-
galitatem crudelissimā. **R**apiūt enī a pau-
perib; q̄ apud ditiores effundāt. **P**arēt
deniq; delinquētib; languida quadā spe-
cie benignitatis illecti. sed redit bec mīa stul-
tia / ad innotētū p̄ncipem triculētā. quan-
tus erat ille rex et p̄pha dauid / quam sagax
quā puigil ip̄e tū ad v̄nius serui mēdosaz;
vocem seductus est / v̄t hereditatem cui; p̄-
de dauid optime meruerat ad eūdem suuz;
traduceret. postmodū q̄ etiam monit; nō
restituīt sed diuidēdam imperauit. **Q**uoz;
sum bec omnia nimirū v̄t cōmonefacerem
tolerādos esse pia cōpassione defectus su-
perioꝝ magis quā dijudicatiōe secura p̄se-
quendos. **N**ecq; mibi quisq; opposuerit il-
lud sapiētis / exiguo cōceditur mīa. **P**oten-
tentes aut̄ tormenta potētē patientur. **I**p-
si vere p̄ncipes in hoc exigui sunt eo q̄ am-
pli; si ex ignorātia forte sua ip̄i sibi grādes
sibi fortes et beati videātur. **R**ursus si plu-
ra in hominib; vicia correctionis impossi-
tas tolerat. reseruās ea diuini censure iudi-
cij idem fieri de p̄ncipatū delictis n̄citas
maior expostulat. **E**t nō p̄tinus p̄ q̄lib; er-
rato sp̄natur eoz; p̄ncipat;. cū ap̄s domi-
nis etiā discolis et xp̄us p̄bariseis ypocritis
obedire p̄cepit et **A**resto. diffinit p̄ncipem
nō debere repecti. **C**lidit hoc tragicis ille
qui monuit atbenicē. ne leonē introduce-
rēt in ciuitatē. introductū vero eū cū omni
mānsuetudine z lenitate tractarēt q̄ siluado-
fatis est accōmoda rei quā agim;. **Q**uō si o-

quolibet pncipate hec vera sunt / ipi domi /
no oim / et eo seruo oim / quo dno oim. pa /
pam loquor quis noboc coe mie debitum
impendingu arbitretur? Esto dñs bñdctñs
errauerit in nō offerendo celeriter viā celsi
onis / attendatur in eo potuisse cadere dece
prios qles nu meramus / Proueniētes ex
subditis. Attēdatur humane cordis fragi
litas ad honores qrendos auida. et pñax
ad retinēdos. attendat qstas vires habe
ant suspitiōes in gestē a maliuolis / nec esse
facile illos p libito diuellerē Attendat in su
per pnia ipius offerētis iam pdez id qd ab
initio querebat. Deniq; si erratū est ab eo
nunqd sibi ianua penitētie / que cuilibet in
feriori apra est / obcludetur. Nūqd penalis
carcer / nunqd innumeri dolores alij i cor
pore in bonis et in fama iam plus qdrien
nio tolerati. diluere sufficiūt hoc erratū. U
derint si q sunt mōstrātes oppositū vbovel
ope / ne plus hostili odio psonē / quam vni
tatis publice zelo se pdant in flāmatos.
Itaq; placet hoc loco inserere quādā eplāz
quasi noie suo ad regem francie destinataz
que sic contexta est.

Benedictus epus seruus seruoꝝ
dei / carissimo filio in xpo karo /
lo francoꝝ regi xpianissimo salu
tem aplicam q; benedictōem et
miserationis spm assumere. Si demolitio
hierlm terrestriū olim pstrinxit ad lacrimas
cor pphē Jeremie et saluatoris ihu / si pteca
corpalis sepacio sponsi a sponsa fidei tan
te est molestie si deniq; ipa etiā natura suo
docet instinctu / turturē assiduos gemitus
edere / dū cōpari viduaram se senserit. null
mirabit si in desolatiōe miserabili spūalis
hierlm / et in acerbissima sepacione quaz in
ea sentit aim / conuocet et ploro quis igit
dabit capiti meo aquam / et oculis meis / so
tem lacrimarum / ad descendum iugiter lu
ctuosissimam sacrosctē eccie labefactionez
diuisionemq;. Quis me cōsolabit. q; me /
debitur? Cōsiliū qle mihi pueniet itaq;
planctus lugubris / dolor et angustia tan
gunt oēs in cōe filios eccie Sed lōge seui
us atq; pfundius dilacerat infelix cor meū
inaudita miseria. hoc exterminiu Ista pdi
tio / nimirū data mihi illa est in sponsā sin
gularē / q oim mī est vltis. his nihilominus
ocul aspiciō / tā nefando scismate eā q mī ē
pacis et vnitatis / tā execrāda et atroci psecu
tione eam fedari que fons est pietatis / tan

dem vili deiectione et ignominiosa seruitute
eā ipam pteri / q libtatē et honores largitur
eternos. O pia mī oim. o mea singlar spō
sa quousq; durabit pessimus iste lāguor tu
us q; diu debachabit furor impi⁹ a i visce
ra tua. satis nimisq; tuis in mēbris pscue /
rat hec horreda diuisio. Et heu qle tibi mī
nistrabo cōsiliū. tuis q pacto medebor in /
cōmodis. Cruētiū hoc vulnus tuū / i me de
scendit vt vides qm hinc vastatrices cure
hinc sollicitudines puigiles intus timores
anxi. foris pūgne in tribulatiōe violentia
et diuturno indignoq; carcere q mihi de p
pria cōpar⁹ est domo et de specioso olim nē
domesticōꝝ manu obruto palatio. Quid
referā pbra qd diffamatiōes iniq; qd sini
stras / interpretatiōes dictōꝝ factōꝝ q; meo /
rum. qd mille mei et meoꝝ inenarrabiles
afflictiones. Attū nō est hec maloꝝ sūma /
vtinā in caput meū refluēt oēs erūne tue
O fideis spōsa / vsq; ad dure mortis ppe
sionē / sine detrimēto aie Et tu bñdcta lib
tate foueres in gremio pacis oēs filios tuos
et ones pascue tue. **E**t o pater maxime et
optime. o saluator xpe vt qd natus sum vt
dere mala gentis mee vt qd datus sum cu
stos spōsus et pastor / si nō aliā opē / aliud so
lamē. et aliud ferri dabat auxiliū. Porro si
scti ptes qd infausta tēpestare succedo ges
mebant olim sub verendo pondere cure
pastoralis / sicuti grego. et alioꝝ plurimi ē
dū eccia sua honore et pspitate flozaret / qd
nūc dicitur⁹ sū in sua et mea tā incōpabli ca
lamitate et tā mala maloꝝ mole. Hinc vel ma
xime pspicū eē d; / me in tali statu afflictō
nis et meroꝝ pnciosē retinēdo nō esse cōtu
macē. Alio qn pfecto miserabilior et stolidi
or sū oib; hoib; q miseriā certā cū certa dā
natiōe qrerē h; auertat hāc isaniā a suo suo
misericos de⁹. Leterū nōne varijs et labo
riosis antea legatiōib; attrit⁹ sū / si forte re
sarciret truculēta hec rupta et si discussis te
nebris serena vitas oriret⁹ Sz nūc eleuant
me dignitas gūius allisit et coāgustant vñ
diz. itaq; quis forinsec⁹ cernit corpal affli
ctio. subit⁹ pōstroz⁹ plaga seuit acrior. dum
pia recogitōe / sidero / quē ad modū oēs
conat⁹ mei / omnis zel⁹ pi⁹ / oē seruens dsi
deriū ad pacē adipiscēdā cassati snut. Et o
mores o tpa ecce qd supra modū auget in
felicitar⁹ cumulū / a nōnull⁹ ē de puerfa itē
tiōe notoz et iclpor. qd dicā ad hec plāe et cō
stāt negabo. Potuit aliq; fortā sū surrepe i q

Trilogus

rancia/que tam vicina est humane fragili-
tati. et in hoc me meaq; oia p̄sus iustifica-
re nequaq; audebo illud nanq; aplicū ver-
bum quē hoim nō erterreat/nihil mibi cō-
sciū sum. sed non in hoc iustificatus sum
cuius dicti que alia est rō: nisi q̄ in multis
offendimus. et qm̄ nō est bō sup terrā q̄ vi-
uat 2 nō peccet/et q̄ incerte sunt prudentie
nostre et iusticie omnes sordide tanq; pan-
nus mēstruate. deniq; quales sumus in o-
culis diuine maiestatis nouit nullus. et si
iustus fuero (in q̄t Job) hoc ipm̄ ignorabit
aia mea. verū si maligna fraude/si cupida
ambitione. Putaui qd̄q; agere qd̄ ecclesi-
ce vnioni vel obstarēt vel eam retardaret/
sic in aiam iuder deus. qm̄ potius talia ab
initio vsq; in p̄ns obtuli/que salubria 2 suf-
ficiencia p̄ vnionis p̄secutiōe fideliter estī-
mabam. et adhuc eccl̄stimo/si nō obfuisset
pater ille mēdacū/qui oia in malū et turba-
tiōem euertisset. **N**osse potes bec oia fili
serenissime 2 xp̄ianissime corā quo fiducia-
liter querelā hanc effudi. nec habeo necesse
regias aures adimplere longa narratione
taliū oblationū p̄ me factarū/tam de via cō-
uentionis vtriusq; obediētie/p̄ cōsiliū a
fratribus meis cardinalibus p̄mitus datū
quā de via cōpromissi/et nouissime de via
cessionis. Cui vie imo 2 martirio sicuti pa-
lam testatus suz iugiter ad bēsi. fm̄ p̄para-
tiōem aī. Nec ab hac vnq; p̄mptitudine di-
scessurus sum si erdū verā parere vnionem
cessio videbit. testes sunt apud te harū ob-
lationū patētes littere mee. nisi dolofo alio-
rum silentio cōrecte sint. Arbitror aut̄ nūc
elucescere/si leuior fuisset 2 oportunior p̄
ineūdo tractata vnionis/p̄ma cōuentionis
oblatio q̄ subito incurfu talem arripē viā
que in has truderet angustias. et cui nullū
vnq; p̄buerunt vnq; assensum aduersarij/
absq; q̄bus generalē fieri vnionē q̄s ex-
pectet. **H**olo tū inclite fili ex his dictis vel
dicendis tuā inculpare deuotiōem. ad pa-
cem eccie. q̄ vtiā deuotio nulla vnq; mē-
daci inforatione sup meis et alioz gest̄
quesita fuisset illud et corripī/sed ammira-
ri nō sufficio/q̄ pacto ego qui sic egeri/sic
tracter infamer includar et nōdū p̄ liberati-
one ab indignis carcerib; tuū merueri 2 u-
piliū. **N**ōne tui antecessores p̄p̄riū habuerūt
succurrere nō solū v̄xatōib; eccie/nō solū
summis pontificib; in sua sede reponēduz
sed oib; cōiter iniuste passis. quasi nobilif

frantie domus/templum tale esset mie/que
apud arbenas fuisse memorat vbi cum cōis
afflictis erat p̄sto subsidium. nūc enī fili ca-
rissime vera regū frantie p̄genies 2 heres ex
emploz insigniū vides coram oculis tue se-
renitatis/illū quem p̄ iusto papa coluistiz
colis/illū quē vt patrem summū in terris
aie tue pastorem sc̄m̄ frequētib; titulis ex-
tulisti. **I**llū p̄terea quē tu cuz regno tuo suc-
cessisse cōfiteris p̄ electiōem legitimā chri-
sto et petro illūq; quē viuētem prudentif
simus pater tuus viuens coluit vt talē/il-
lum dein ceptus qui etiam si caduci numerē-
tur honores/nobilis est p̄sapie/illū deniq;
qui deo p̄p̄tio vitā bucuq; durit innocuā
sine quauis infamie nota deforis qz quid
intus agatur/ iudex erit cordiū inspector de-
us. tu inq; talis vides me talem. **D**e me enī
loquor et melaudasse coegit necessitas/vi-
des modo sic inclusum sic cōtumeliose tra-
cratū tanq; essem vnus ex seruīs abiectissī-
mus sine honore sine dignitate sine statu si-
ne generē et vite scelerate. **H**ihilomin⁹ aut̄
dissimilas fili aut cōtemnis/p̄bere succur-
suz/necq; me expediri iubēs/qui vnico mā-
dato tuo/ab his me incōmodis potes libe-
rare. q̄s q̄s comptum habeo/nō te iubēte ita
fieri. necq; p̄suaderi sane p̄t. vt credas gene-
rosam animum tuū/erga meas crumnas/
tanta duricie stringi/qm̄ mollesceret ad cō-
passionē/si p̄funde et religiose cōsideratio-
nis oculos ad tante rei indignitatem con-
uerteret. **Q**uid de te loquor/qm̄ ipos etiā
barbaros et paganos/pietas naturalis tā-
geret/si viderent p̄sonam nup talis aucto-
ritatis gradus et honoris et nobilitatis re-
pente deici et cōcludi intra parietes dome-
sticos et hostilit oppugnari. **E**xistimo qz
et in regno tuo maxima pars mee calamita-
ti compatitur. sicut et dolorem alioz regū
experior. **P**roinde si ex cōsiliarijs tuis a-
liqui (v̄tinam boni sint omnes et fidi) sedu-
care vellent regū aīm/nē mibi meoz sta-
tui misererēt/videant saltem tales et p̄des-
rent tuam et tui regni famam. qm̄ dedecus
fili est/pater sine honore. et i subditoz in-
famiam redundat p̄sidentis opprobrium.
quale est insup illud qd̄ ab aduersarijs et es-
mulis quotidiana insultatione iactat/vel
lem silerent et ego digitū ponerem ori meo
sed vox alioz et populoziorē q̄ vt regi pos-
sit et qualis vox qz a gallicis tenetur obfesi-
us dire 2 hostiliter/papa suus/vox qd̄ nō

suo summo aduersi sunt. nec alter sequitur
et suū psequunt. vor q p libito mutāt pa-
pas nūc instituit. mox destituit. vor q scō
ipōzī nō verbo fatent se eos in scismate z
ptem corroborant quā impugnant. tles z plu-
res circūuolant rumores et imperia z quā
apparēter id fiat viderint illi q talium sūt
ocasio. Et vero fortassis obijciēt aliq/ me
in causa esse qm q ligemus. Nam cur in/
quint dignitatē tuā p fas aut nephas reti-
nes/ cur nō ad ea q pētur cōdescēdis. pos-
sem huic obiectioni/ planis z validissimis
obniti rīsōibz ad iusticiā meā (nisi qd ppo-
sitū hic habeo alterum. et qm aduersis qz
lubricis z instabilis esset oīs dñi stat/ si
repente ad vocē cuiuslibet cedēdū esset iu-
ri suo/ iure vel iniuria/ sine discretionē/ sine
fructu/ sine manifesta necessitate. sed non
hic insistentū decreui. **H**oc vñ postu-
lo et exhortor in dño p cōi bono totius ec-
clesie. qm depulsis ira odior z vindicta q
retro sunt obliuiscētes/ extendamus nos
in anteriora ad vniōnē pmerendā. tu preci-
pue inter ceteros q singularis pector es et
cultor eccie vt sollicitē cōsulās. quid pdest
imo qstū paci obē q includor carcere ego q
tam liberoz pato suz aio ad oia p eadē pace
vbi nihilominus ps aduersa/ pstat in erro-
re suo/ neqz verbo significās neqz facto vel
le se cognoscere veritatē iusticie nre. neque
offert aut recipit viā aliquā p quā intru-
suā hēat sedē deserere quā occupat l' saltez
pati pede par qrat/ scis tñ/ qd et qstis lega-
tōibz pulsati sunt. ex quibz ita esse nō igras
si nō ficticijs relationū cōmentis/ elusuf es
Hunc qli spe pseqmur ptem vlem si pti-
laris si multiplex z iugis sic inter nos diui-
sio? Qua fiducia resiltēmus falsitati/ si ve-
ritatem nrām inutiliter cōfundimus/ pro-
desse qd expectam? in nō obediēdo ei q ca-
nonice nō dubitat elect? z eē tanqz corz p-
lacerū membrīs a capite diuulsis/ qñ cerni-
mus alios ptnaci aiositate in sua vnitare
nō vere vna cōiunctos Nec ista dico/ si ve-
ritas tanta sollicitudine ad liberatiōez cor-
palem (quā est tñ opro qz mirabil' qstūm
p affectu boni z honoris totius eccie et di-
gnitatis pontificalis scē sedis aplice. tui p-
tēta z regni tui z totius obie adherētis ve-
ritati. **Q**uāobrem cōcludēdo pcor z ob-
testor fili carissime in xpo/ qm hāc queri-
monia filiali deuotiōe et xpiano altoqz aio
suscipies. iubeas carcerale circa me cessare

custodiam/ que prius indigna est. z si non
forte de meritis prius erga deū. ecclesiasti-
ce tñ dignitati/ illi p inde q pater noiatur z
est talis regis q demū xpianus est / et xpianus
dñi. In que xpianos. amo filios prius ab-
uti se uicia tyranoz qstūm qleqz piaculum
sit. ai aduersis. Audent quidā sacrilega im-
pitate (sicut accepit) impuriz pcar os la-
re/ ad notandū me p heretico aut scismatis/
co q vtinā tam tenaces eēt fidei aut religi-
onis qz longe sum ab hac blasphemia. Er-
rare vt cū Augustino fareor potero sed he-
reticus nō ero. neqz est alia indignius a me
vel impatiētius ferenda iniuria. iōqz obni-
tens talibz cū vno scōz patrū libere pnun-
cio/ mentiunt. **T**erminus inuoco fili. vt
feras mihi sic asilico velociter auxiliū. qm
admodū in tali necessitate (qualis nec tibi
vñqz nec sanguini cōtingat tuo) nequa qz
dissimulare sed totis conatū viribz obuia-
re satagerem. Pone qso ante puidētie tue
oculos/ qualis futura eēt eccie facies / et qz
feda negotioz turbatio. ppletitas z inuo-
lutio scaturirēt si nūc migremus a carne nō
habito pus alio rerū stabilitūto vel ordis
serenitate sicut hri pōr/ dū viuo si nō vl' ne-
quiter prauiter abicioz. **P**ostremo si buc
usqz vt humana est ignorantia vel infirmitas/
quidā irōnabilius pcesserint. Nō pu-
deat vl' sero vinci rōe z supari veritate. nec
in casu iaccāt sed de resurgēdo cogitēt neqz
eni poterit alr' efficac? oñdi simplex cōscie
puritas in pcessu z q nō pceptis ira non tu-
mēs ambitio/ nō cecus odij rancor l' edax
vindictē furor sed pacis amor vnicus dñia
batur tractatū ipm hoc tate sobrietatis z
reuerētie negociū. **E**t tu pī misericordi-
arū z deus totius cōsolatiōis et pacis/ q p-
misti miam misericordibz/ q dimittere p-
cipis si nob dimitti volum? da demēter ve-
niā delictis prius z alienis. sis mihi ppi-
vt hac vna vindicta cōtent? sum q errata
corrigas suppleas defect? z deinceps oim
pedes in viam salutifere pacis dirige. deni-
qz cor regis qd in manu tua est / ad hoc in-
clina z inclinatū corrobora cui des gloriā
et honorem nunc et in ppetuū. **V**is ita
se hñtibz allegatis/ sentio qd postulas o-
forores carissime. postulas itaqz ne regaz
silentiū velo vnam ex eplis/ quales misse vi-
deri pnt ab inclitissimo francie rege pdem
velut post reditum ab ambasiata scā sum-
mo pontifici substractiōe nondū facta/ pa-

Trilogus

rebo libes vos assistite. **P**ater (obsecro pater sancte) ppauis alloqui pastorem celsitudinis tue p'sidentia pater rogare ea q' ad pacem sunt hierlm. quos benigne facias in bona voluntate tua syon vt edificent muri hierlm. nihil hic exprobrado dicitur? sed te obsecraturus sum vt p'rem. tu horras do tu commonefaciendo cu instructioe filij mei vt ea ante oculos tuos statuam. quoz attentioem actualem/ obliterare potuerit seu cure varie/turbates ronis oculu suo pl' uere seu blanda quozudam assentatio commune mag'tibus malu. nihil ad veritatem omnia ad gram dicentiu. Aut pinde naturalis quida amor sui/qno sui cognitio no nunq' impedit. aut deniq' sbdola machia menta eoz qui sub ouina pelle/vulpem te guut. Que eni ex sublimiorib' personis se ab his pestib' securam satis esse iactauerit. **V**ide pater sancte/ r si videas non pigeat pfundius iteru atq' iteru circūspicere. quale q'stu ve est pacis bonu. qd omnes in coi appetunt. cōclamitates par par/ adeo sine pacis pulcritudie oia suut deforma anxia molestaq'. **D**ia q' pacem suam quandam no minus qua vitā desiderant. abhorrentes diuisionē q'sto magis ignoscere. imo vero dignam p' meritis laudem rependere te cōuenit p' scē omnib' et singulis. q's pacem appetere querere psequi q' cognouerit quos audieris psequētes ex aduerso/ exci/ ale scisma p'ns quaquerum via p'sertim q's cōpendiosiorē eis vel rō vl' necessitas cognata rōis/ oñdunt. Talem de te spem tui mores tua vita a puero bñ instituta/ munda pbuerūt. hanc insup expectatioem/ tua gesta r'usa q' i negocio p'ntis scismatis apd omnes genuerunt vt tu p'cipuus iudicatus sis/ cui pastoralis baculus p' cōterendo ne quissimū maligni scismatis caput donaretur. que p'terea papalis sedes suscipet ornādo sessione tua si presideres in ea. nihilominus yltronea cessio si ita res exigeret/ locuz liberū ad postoris vni collatioem appet. **V**idebatur hec sufficere tali omni expectationi. atq' ipam vallauit insurandū q' cōtrouersia omnis finem capit. **S**o do/ loz plusq' dolor/ o scē scē q' oēs vñ maluz istud irupit qd p'funderet nos ab expectatione n'ra/ heu/ q'stu mortalia pectora cece noctis hñt. q'z terribiliter nullos excipiens enūciauit p'phicus fmo/ prauū cor hois/ et imp'scrutabile/ quis cognosceret illud **D**ave

niam pater sancte/ fidei mee interrogatio si animis n'ris hanc in veritate spem tuip us ingeneras. si cor in ore et fronte/ gere/ bas/ qd cāe qd ve fastinationis irrepsit. qd nos vel falleret/ p'funderet ab expectatione ab illa inq' expectatione q' pollicebat nobis te agente reuersuram peccē eccie rediturū seculū aureū in terris. **I**n cuius p'terea assumptione ad papatū/ noua lux oriri visa ē. in hoc q'z diluculo matutino/ sidus quoddaz beniuolu sereno nobis fulgore micare putabamus. **A**t heu expectauimus pacem/ et ecce turbatio indeterius q'ppe versa confusaz sunt omnia. **D**eruit hoc inquiens subditoz improbitas volēs meipm p'cem eoz/ ad illud cōpellere qd yltroneus agere debueraz. **P**rimū (pater sancte) no violentia sed oro plurima p'missa est. peris a q' a me filio tuo/ cū tota eccia regni mei. p'rales quales nosti. tales quib' alij supplicat. et quoz fide ac prudētia gubernamur. frater germaus r duo parui. q' si suspiciosi forsā erat orare illud ducū q'si foret/ specios violēta iubendi/ facilis plane p'ebat exitus. preoccupasses eoz preces/ offerē abiq' vlla p'castinatione illā q' petebat. **J**uramenti implentem oñdisses p'parationem animi ad cedendum. si et dū cessio tua pacem illatura esset eccie. itaq' via cessiois non ab omnib' q'stūcumq' tibi vel tue estimationi fauentib' eē scitissima r cōpendiosissima iudicata est/ q's no eē te cogenduz ad ipsam fuerit q'ndam sententia sed te voluntariū te spōte offerentē eā que coi assensup bat viā/ q's oro coegisset. **S**i q' igit fuerit coactio ex renisu tuo venit. **A**ffirmant viri sapientes r l'ati q' mecum sunt. te pro salute gregis astricū esse f'm p'paratione animi no solū ad cessationē sed ad martiriū. et hoc mō no est relinq're gregē sed saluare/ qd qd yltra cōem legis diuine obliuionē. **J**uramentū solēne sup additū te ligauit. **D**ices forte te nec iuramento nec officio constrictū vt cōfestim papatū renūcies. p'estim no expectato fructu pacis. **P**rofecto/ p' scē/ neq' hoc q'rebat. q' si de me meoz q' sinceritati/ qdā maliuole suspitōs aliene ab hac veritate gratis assumpse sunt. audi qm ml'tos supplātauit suspitio illoz q'libus vñq' suspitionib' p'ebere leuē auditū nihil magno viro indignū. nihil p' suo et sue reipblice statu incōmodius repif. hoc q'ppe agit suspitio talis apud republicā. qd zelonia

apud domesticam. zelotipia autem quales non domos inquietat et turbat. eas aliqui funditus evertunt. Esto fuerint qui stillarent auribus tuis / q aliqui magis ad persone tue deiectionem / quam ecclesie reformationem anhelabant q papam ambiebant alij. q ps vna papam oprabat de cognatione et pria. q ps altera p ambitione / aut vindicta / aut alijs causis repbis / incederat in via pacis. Examinandum sane erat no qd tales dicerent / no qd garirerit incerto auctore susurri. sed qd veritas a dno dirigenda postulabat. Neq enim staret ois policia / si p adulatium / aut male suspiciatum cofictione / et no p agendum veritate regeret. Et memineris patris si fecerit te talis malivoloz suspitio / dum te prestationem publicare suavit q postmodum libens retraxisti. Protestationis autem hec erat snia. q visis modis pcededi / q erga te et mos tenebantur / notabas violentiam / tu omne inde secutus / et te concessurum inualidum reputabas et inane. qsi vices te priuacem facere contenderet / aut blanda adulatio / aut sbdola iumicatum officio nisi sagaci retractione puidisses. Quinetiam / si quis esset aliquoz / vt tibi videt / vel arrogancia / vel impietas / cogere te ad illud / qd agere sponte volueras. noue factus erat te vincere in bono malo / qd a malo vinci / sapiaz enim no vincit malicia. Pessima certe victoria vincere voluit alijs hoies / si ab ira ab odio ab ipatencia et vindicta zelo snpat / et a deo supatur aliqui vt omis oibz q alioqn agenda fore cognosceret. ipe se in apra pcti et in magna mortis huius / et eterne discrimina tradit / dum frendens dentibus ait. ergo ne inuitus copel / lar ad hoc vel ad illud / ergo ne malis gratibus meis hec et illa sum acturus. Ita ne ego dms obrpabo subditis tanqz eoz vilis seruus / quis contempum huc. qd mee huius dignitatis vitupium ferre possit. mori satius est quam talia ppeti fracti / presus animi et abiectione esset talibus assentire. Has voces pater fauce. scis no esse modestie xpiane neqz de stola illa pdire / ad quam inuitas xps discite inquit a me qz mitis sum et humilis corde qui cum malediceret no maledicebat cum pareretur no cominabat. Quid si qd ex emulit tue dignitatis cognitus magnitudinem cordis tui / aut suspicias forte puitate ad suspiciationes supererum musculos tles. p exagitatione turbida suscitanda p que oia sibi suspecta fierent. ac p inde certum discrimen in-

trares. sic aprum vani catuloz latrat / a tuto cubili remouent. et offerunt enecandum. sic qui timet pruinam / irruet sup eum nyx. sic postremo trepidantes auicule / in veros laqueos cadunt obinane motaru plurimatum formidine. At vero suspitionibus bis reiectis ne ab eis dum reprobamur capi videamur / audire te videoz / et dicere q via equis / simam obtulisti. viam conuentionis in quaz totus etiam ceterus cardinalium pmitus condescendit. Viam pterea quam appellas iusticie. viam pma p se ferre no dum qd repudias se cognoui / nisi q p se insufficientis appareret. ppter qd vltior oblatio vie cessiois q rebatur. ad qd ita / nimirum vt tantus apparatus conuentionis nequaquam sine congruo fraudaret. qui finis ex oim qd consulumus et aliorum pnc oim iudicio / non aliter comode / quam p vtriusqz contendentium cessione huius spabatur. Sufficiebat autem / vt tibi visum est / oblatio tua generalis ne eade facta in picaltri cornua darz aduerse pti tanqz diffideres di iure tuo / qui tam leuiter cedere sponondis / sed no fallit / no irridetur inspector cordium deus. sapiens / vt qdam ait / vitam suam no pplari rumore sed conscie veritate metitur. Quid si quida impiti / aut supbi aut maliuoli tuam hac humilitate sanctissimam tuam caritatem xpi imitricem / tuum zelum feruentissimum / in oblatione spontanea vie cessionis sinistre detorsissent vt formidas alij supra numerum plures / graniores insup. tuum fidetum amicitia tua / tum pietate catholica te hec a gente collaudassent vt etes salomonis iudicio / q veram huius maternaz caritatem / qui infantem xpm viuum in ecclesie stice sede sua alteri cedere maluisses quadiuidi. Ceterum vero no parum vergebat te pstitum iuramentum / nisi glosis corruptis / aliquid illud sedare voluerit. aut dicere q qz iudicioz em exitum vergebat / no erat obfudum / absit pater / vt nos oes tue obie filij / iudicauerimus vnanimiter vt qui discors sit nescio / q via cessionis ceteris emiebat. eratqz scra et deo accepta / si ipa sub iuramento pmissa nequiret salubriter vel offerri vel exequi. qd verisillius est decipi vel vni / vel vniuersos. qd pbabilius falli paucorum conscias vel oim. Adde q si errasset vniuersitas / obediencie tue in hac snia. nihilominus pastoralis pietas astringebat te. potius descendere nobis pie errantibus q omnia taz certeturbationi exponere. quippe ad huc

Trilogus

intellectu vere enunciati est / q̄ cōmunis er
ror facit ius. Non enī p̄sumere debueras /
omnes ad tuam s̄niam citius attrahendos
fore / q̄ ad aliorū iudiciū te vnicū / vel ad
modum paucos tecum posse cōverti. Nam
hoc vltimū liberū tibi erat nō alterū / obli
stentibz tot capitibz q̄ tamen cōuenisse in
vnam vie cessionis oblationē nonne mira
culū est / et pene diuinū. **O**pponet demū
aliquis patere satis nūc quā inuicilis / et cas
sa fuerit hoc via cessionis. que nihil hactē
nus p̄ pace valuit opari. **H**oc argumento
viam cōventionis aut illius quā nominal
iusticie. liceret inculpate. quā nihil adhuc
p̄fecisse cognoscim⁹. **S**ed nō accepte sunt
rūdebis he vie idē non temptate. ita certe
nec viam cessionis acceptasti. cuius intere
rat eandē p̄mitus offerre. **E**andē dico. tori
ens ante papatum p̄ te pater ventilatā / lau
datam / et fere p̄ vnica cōmendatam. q̄ si p̄
sumitur p̄ via cōventionis aut altera si sus
cipient acceptate q̄ dedissent pacem ecclesie
multo amplius hoc existimare cōuenit de
acceptatione libera via cessionis. q̄ si p̄ ob
lationem tuam caritatiuam. altera ps contu
maciter renuisset pagere. ip̄a de se sua q̄ sa
lute vidisset. tu liberatus nobiscū. tu glori
osus. tu ab omnibus re / et nomine b̄ndictus
euasisses. **V**erum ignosce pater sacre / si
nimis v̄get celsitudinem tuam multiloq̄
um zeli mei. talia ego nō ad damnandū sed
ho: tandū p̄nuncio. quīs qui pacem eccle
sie p̄sequitur / non inculpes sinistris inter
p̄tationibus. q̄si de prauato nimo erga te v̄
dignitatem / tuam moneantur. quīs p̄terea
cōdescendente te capite n̄ro ad hūilē mem
broz voluntatē instar xp̄i. ambulem⁹ om
nes vno animo. vno passu. vna via. donec
occurrat nob̄ pax vera / in eo qui fecit vtra
q̄ vniū. d̄no n̄ro ih̄u xp̄o. qui est deus b̄n
dictus in secula. **Q**uid superest agere o so
rores. dum pars inuenit vtraq̄ causas. n̄
excusationis. p̄prie t̄n̄ accusationis aliene.
Qua ratione potest hoc fieri etiam si tu be
niuolentia tanto nisu conarcris vt p̄ser
cusanda censeret sed neq̄ in tā d̄ris indi
cīs videri p̄nt accidi. **E**t o fetissima mater
eccia. cui snie interim cessura es: quā āple
xaberis: quā pbabis: xp̄iana respublica /
inter has cōtentiones aiosas / et incertas q̄d
ager: interea quo se vertet / quali poterit re
gimine gloriari. **D**udum cōtentionibz p̄o
prio / et Julio cesare ciuilibus armis roma

na respublica neutrius ptem pbans remā
serat in medio desolata cū Carbone q̄ nul
li similiter p̄n̄ fauens erat. ita enī dicit Se
neca. **U**trū vero sile sit in scismate n̄ro tan
to deteriori q̄sto anime mors quā corporis
plus horrois habet nō determino. vnaq̄
veniat d̄ns / qui / et illuminet abscondita tene
brarū. et posita in lucem cōpleat in opere.
parū quidē videre est si non datur operari
Hoc quidē solū relicū videtur vt q̄ cogno
ramus q̄d agere debeamus humano con
silio p̄fugam⁹ ad ad diuinū nisi vobis ali
ud o sorores videatur. **B**eniuolentia
Hibi beniuolentie idem p̄or: sus est iudī
cium frater vt nullis accusatis maliuole si
cut obseruare nisi me fallit amor tui studui
sti / cōuertamus nos ad d̄m. quīs ad nos
cōuertatur. ambulans sup̄ aquas p̄nt / stu
cuationis: ventisq̄ ipetranf et mari / et fiat
eo iubete tranquillitas. quid tacita recogni
tas soror n̄ra discretio. dicit tu q̄d censes a
gendū. **D**iscretio. **E**go vero hoc idē. ni
hilominus ne temptari videat d̄ns. cona
ri decet nos ad laborem si forte p̄is attem
pationibz aspirer deus vires. **Z**el⁹. **V**e
rissime suades p̄ meā fidem o soror discre
tio / saluberrime / et diuine. vis igitur vt ea p̄
lia q̄ penes nos seruam⁹ recōdita sup̄ hoc
negocio p̄feramus in mediū. tū de medio
p̄cis inueniēdo. tū de cōcilio sic vel nō ces
lebrādo. tū de pape accusatione / et excusatione
cū reliquis. illoz enī inspectio dare possit
occasionē sapiētibz p̄fundiora cogitandi.
Discretio. **V**ideo te frater ad ingenium
redis. totus flamma es neq̄s nō velle foras
erumpere scio q̄ loqueris illa tu quodaz im
petu magis piecta sunt quā digeste ordia
ta / sine stilo sine limitatiōe. **A**ntū si ita fert
animus tuus nec cōpesci p̄t / tu in alia no
biscū cōtione ea p̄pone. nos secedere ad alia
tps vocat. et vba tua (vt aspicias) iam p̄p̄ta
vis cōtione. iā scolastic⁹ cet⁹ / iā curia regalis
expectat. tuā rem ergo age et b̄n habe. **Z**e
lus. **P**olliciti memor obia vltro. et tu bene
hēas soror. nec vllō vnq̄ in negotio me de
sere. tuo q̄ spū o germana beniuolēna pro
cul ois a nobis et ceteris. maligna pueris
tas exurbetur rē. **F**init.

Sequitur epistola

Christianissimi regis francie iusticia
subtractionū factaz a Petro de luna / non
obstante obediētia suo p̄decessori / et sibi

R qñq̄ prestita. Karolus dei gratia frāco-
 rum rex vni uersis xp̄i fidelibz salutem i do-
 mino / et ad eam quā sumope desideramus
 ecclesiasticam vnionem ynanimiter aspira-
 re / Pax ecclesiastica q̄ sub vnico r̄ certo / chri-
 stianicio cōiungere debet vniuersa mem-
 bra ppli xp̄iani s̄m̄ ipsius xp̄i et apli suido-
 cumentū dum olīm post mortem felicitis re-
 cordationis Greg. pape vndecimi contur-
 bari cepisset / dumq̄ scisma p̄nciosum mō-
 strum horrendū ingens in eadē eccia subo-
 rin cerneret / ex causis toto orbe notissimis
 xp̄ianissimis tunc ac p̄clarissimē memorie
 p̄genitor noster Karolus q̄nt^o suasus mul-
 tis uehemētibus q̄ rōibus deliberauit ad
 herere obiam p̄stare illi quē collegiū cardī-
 naliū iureiurando asseruit in vita r̄ in mor-
 te atq̄ publicauit se canonice in summum
 pontificem r̄ uerū xp̄i vicariū sponte r̄ con-
 corditer elegisse Arbitrabatur nanq̄ veri-
 s̄s̄r̄ idem p̄genitor noster vt erat totus fer-
 uens in zelo dom^o dei / et ex sua fide pia ali-
 os diuidicans q̄ ceteri p̄ncipes ac plati cū
 vniuerso clero r̄ pplō / p̄tinus obedir̄ cō-
 s̄s̄r̄ dū elect^o em h̄mōi p̄ collegiū p̄fatū car-
 dialiū sufficēter eis innotesceret / rite fuis-
 se celebratam / sed aliter euenisse / diuidū iam
 deploramus. neq̄ em̄ potuerūt vsq̄ hodie
 dici cardinales hoc ip̄m. Hos idcirco cer-
 nentes / experientia tpe q̄ docētibz / q̄ bec o-
 bediētia p̄tita inualida erat ad tollēdū s̄s̄-
 ditus scisma pestiferū. q̄ in exiliū grauissi-
 mum / pacem desideratissimā r̄ optimā des-
 truxerat / deliberam^o eadē pacē ad p̄p̄riū cus-
 bile suū q̄ est eccia uelut ad suam regionē
 p̄ alias vias totis conatuū viribz reducere
 hinc cōcilia crebra / hinc legatiōes laborio-
 sissime ac sumptuosissime / p̄ oēs pene xp̄ia-
 nitatis regiones frequēte / r̄ ad aspirante
 deo via cessionis vtriq̄ cōtendentū pro re-
 uersione pacis turpiter exulatis inuenta ē
 cōpendiosior absq̄ vlla dubitatione expe-
 diētor indicata. Hanc p̄inde viā cū omni
 solēitate p̄ntari fecimus successori illi^o cui^o
 p̄genitor n̄r̄ (sicut diximus) obiam p̄stite-
 rat / quā obiam / iō maxime postmodū ab
 eodem successore p̄ tpe subtraximus. q̄ nō
 satis ap̄re p̄ vie cessionis cōpendiū videba-
 tur velle pacem reducere / postpositis disce-
 ptationū interminabiliū anfractibus r̄ in-
 gressibiliibus aliaz viarū labyrinthis. At
 vbi visus est nobis ad salubriora se cōuer-
 tisse cōsilia. rursus absq̄ omni mutabilita-

tis culpabilis nota / obedim^o eidē / ita-
 tū animo nostro gerētes / si r̄ q̄diu bec obe-
 diētia n̄ra nō obstaret ecciastice vnioni q̄z
 admodū in cōcilio vltimo eccie regni n̄ri /
 meminim^o satis datū intelligi / neq̄ em̄ vo-
 luimus vnq̄ sciēter (neq̄ fas esse credim^o)
 obediētiā p̄stare cuiq̄ mortaliū in pacē vni-
 uersalis p̄iudiciū in scismatis fomite. in di-
 scordie instrumētū. Et o salutarē xp̄e prin-
 ceps pacis / q̄diu iam q̄siuim^o pacē r̄ n̄ ve-
 nit Expectauimus tempus mede / tps. s̄.
 iurate cōuentionis vtriusq̄ cōtendentūz
 p̄ cessione celebranda. Et ecce turbatio
 Animaduerte bec d̄n̄i p̄ncipes xp̄iani q̄
 bus est dolor talis tantaq̄ m̄ris dissipatō
 Attēdite insup vobis r̄ vniuerso pplō xp̄i
 ano vos sacri p̄ntifices in q̄ posuit vos spi-
 ritus sc̄tus ep̄os regere ecciam dei quā acq̄-
 s̄uit sanguine suo. Attēdite q̄sumus. nolite
 te dissimulāter agere / vbi depopulat gregē
 xp̄i miseris modis / tēpestas bec seuissima
 horreda q̄ vorago. Exurgat in vultū pplul
 vniuersus / tollere de medio sui defor^o missi-
 mū hoc portentiū vñ sit in obp̄riū hostibz
 incredulis xp̄isq̄ aiabz damnationis eter-
 ne discrimen ap̄tū / decidat vel inuit^o vn^o
 aut alter. imo vtriq̄ cōtendentū ab occupa-
 ta sede petri / potius q̄ vnitas eoz. conten-
 tione deperat / Nam dū neutri pplō obedi-
 et. neuter amplius de p̄matu vel frustra cō-
 tendet neq̄ audiet vltra vox illa crudelissi-
 me femine / nec mihi nec tibi. sed diuidatur
 sed illa pie matris / date illi infante viuū
 Hos vero q̄ nihil ita post anime salutē de-
 sideramus / q̄z videre serenissimam pacis fa-
 cie / n̄ris effulgere xp̄ibz / iudicam^o ex p̄mis-
 soz r̄ s̄s̄r̄ cōsideratiōe nullū ad p̄is pater
 validius in tam daspato malo remediū / q̄z
 q̄ neuter cōtendentū aut sibi forte successo-
 rum / p̄stetur deinceps obediētia a pplō xp̄i
 ano / deficiēte siquidē fomēto tantus ignis
 iste infernalis i se r̄ adē deficiēs d̄ate deo col-
 labemr. Qua p̄ p̄cedentibz et h̄ris super
 hoc vicibz repetitis. magnis r̄ maturis de-
 liberationū cōcilijs cū sapiētibz pitis et de-
 uotis hoibz / denz r̄ eozum salutē gerentibz
 p̄ oculis. Hos vt eccia regni n̄ri a delphīa-
 tus vieneñ. p̄ nob et subditis n̄ris eozūdez
 regni r̄ delphinatus / decreuimus talē am-
 plecti neutralitatē in festo ascensionis xp̄ie
 v̄turo / nisi interea nob vltro pax aduene-
 rit. p̄cessuri. nihilominus vltimus assidua
 sollicitudine cū alijs p̄ncipibz r̄ catholicis

Sermo factus in die

omnibus. donec eunlo scismate/par plan-
tetur. **N**o si mirabur forsan aliq ex aliter
affectatis vñ nob ista licent/attendant po-
tius q hac nobis legem facit ipa q legē ne-
scit/dura necessitas. imo et filialis pietas q
p medios etiam ignes z gladios/mrēm ta-
lem ita collaboratem/eripe conaret. **E**cce
morbus inueteratus z putridus q ex fossi-
tis leuiozibz in detriora quotidie velut can-
cer serpit. si ergo ferramentuz cauterifans
adhibeatur/nullus recte culpauerit. **D**e
mum cū p hac neutralitate in vnū tractan-
da/principes ac magnates vtriusqz obie-
cōmoda celeritate congregari non possent
n'los suo quecumqz cōtēptui depuret ius
ptis n're/quā pbabilissima rōe plibat? pge-
nitor noster et nos hacten? fuim? insecuti/
in hac neutralitate cōdemnatum vel depl? s-
sum/cū nūc n̄ de iure huius vel illius/sed
decedendo iuri vero vel p'tenso / p vnione
cōsequēda res agatur. **Q**uāobrem vos
omnes et siles hortamur in xpo. et p eāz qz
de immaculata spōse sue eccie laceratiōe fe-
da. cōpassionem geritis obrestamur arripite
nobiscū validū hoc et efficacē sicut expe-
ctamus in dei p'ute pestis huius extermi-
niū vt denegatio hec obie vtriusqz cōtenden-
tū/afferat nob tandē ppetuam vnanimē-
qz obiam sub vno z certo xpi vicario/qua-
tinus seruamus deo in pulcritudine pacē
et reqie opulenta. **I**n quoz omniū fidē z re-
stimoniū pntes literas nostri sigilli fecim?
munimine roborari. **D**atū pisius die. xij.
Januarij. Anno dñi. Dcccxxij. et regni
nri. xxvij. **F**init.

Eiusdem sermo ha- bitus coram concilio Cōstantiē. in domi- nica qua erat festum sancti Antonij.

Nuptie facte sunt in chana galis-
lee et erat mater ihu ibi. **S**crip-
tum est originaliter Jo. ij. z re-
citate in euangelio dnice curre-
tis/qz ad honorem gloriōsissimi p'ris An-
thonij cuius hodie celebritas agit inferius
deducitur. **S**ed dum nuptie facte sunt in
chana galilee. erat mater ihu ibi. **A**llis z tu-
pia mater ibi nobiscū in hoc sacro concilij

loco vbi est mistice chana galilee/vbi alle-
gorice fiunt nuptie. **I**nterpretatur enim cha-
na zelus/et galilea transmigratio. **E**st autē
hic zelus transmigratiōes. sed quo et vnde
? **A**mirū ex hoc mūdo ad patrem/et chana
in hierlm que edificatur vt ciuitas qz pere-
grinamur a dño nec habemus hic ciuitatē
manentem sed futuram inquirim?/que est
hierusalem mater nostra. **V**ides in h'c bñ s-
dictissima mater ihu. quemadmodum cele-
bratur sinodaliter in hac mistice chana ga-
lilee in hoc sacro p'ciliū loco dignissima nu-
ptiarū xpi iesu filij tui et ecclesie copulatio.
Ad qd ita? sane q'ris eccia sponsa agni/ne-
qz laceretur amplius scismate/necqz detur-
petur erroribz/necqz deformata maneat vis-
cioz feditate. **A**llis igitur ad has nuptias
o Maria. **A**llis et filius tuus ihus cum
discipulis suis scitis omnibus/inuitat? p'ci-
bus a nobis. quo adueniente cōmutes ob-
secramus apud nos assidentes in his nup-
tijs/aqua grauis et insipida sapientie ter-
rene animalis z diabolice. in vini optimū
sapientie salutaris/qz nos ebria quadam
sobrietate letificet/cor roboret et sit in nob
vinum germinans virgines/hoc est virgī-
nales puras z integras affectiones. imple-
antur ydrice cordium aqua lacrimose com-
punctionis. **F**iat hoc intercedente te o sa-
cer heremi cultor **A**nthoni gloriōsissime
filij matris eccie ac in vniuersa terra nomi-
natiōis cuius hodie solennitas celebrat.
Fiat et hoc insinuante z petente te beatissi-
ma et misericordissima mater ihu m' salu-
tis/quā ideo salutamus/depmentes suauis-
simū illud gabrielis epithalamū dñi in pa-
latio virginalis yteri tui nupsit humanita-
ti diuinitas. **A**ue gratia plena dominus te-
cum. **N**uptie facte sunt in chana galilee
et erat m' ihu ibi. **S**i dicam q sentio pa-
tres aplici patres deo amabiles z spectabi-
les dñi/tanta misterioz pntis euāgelij ma-
iestate tanta dicēdoz numerositate suffun-
ditur et p'mitur mee mentis acies inualida
vt quid p'mum dicam quid omittam v'cōi-
scerno. **L**adit in me illud narcissi p'biloca s-
pri/iuuenis apud nasonem z ad fontem in-
opem me copia fecit. **E**cce nuper in ipso me-
ditationis mee secreto dum pntis euange-
lij verbis intenderem apparuit ipm velut
fons illimis z nitidus/fons vite verbū dei
in excelsis. tanqz p'terea speculum quoddā
purissimum sine macula. telissimumqz z